

Urbana poljoprivreda u kontekstu transformacija urbane održivosti

Prof. dr. Kerstin Krellenberg, James Vandenberg
Radna grupa za urbanistiku, Institut za geografiju i regionalna istraživanja

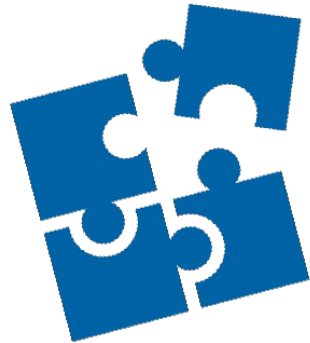

Urbana poljoprivreda u kontekstu transformacija urbane održivosti

Veliki društveni
izazovi

- Klimatske promjene
- Gubitak biodiverziteta
- Urbanizacija
- Iscrpljivanje resursa
- Zdravlje
- Sigurnost hrane

2018
55%

Transformacije
urbane održivosti

Prilike

Urbana
poljoprivreda

Agenda 2030 – Promijeniti svijet

UN 2015, 2018

Šta je urbana poljoprivreda?

„Urbana poljoprivreda obuhvata sve poljoprivredne sisteme i postupke proizvodnje u najširem smislu koji se koriste na površinama, u vodama ili na, uz ili u zgradama u gradu ili njegovom bliskom okruženju za komercijalnu ili nekomercijalnu proizvodnju usluga u prostoru metropolske regije, odn. prigradskom ruralnom, periurbanom i intraurbanom prostoru.“

Feldmann et al., 2023

Biljke, mikroorganizmi, životinje, sastojci hrane i hrane za životinje

- za obezbjeđivanje urbanog prehrambenog sistema sve do konzumacije
 - za osiguravanje ekoloških i socijalnih usluga
 - za proizvodnju energije i građevinskih materijala
- Ekonomsko, socioekonomsko & prostorno povezivanje proizvodnje i potrošnje proizvoda
 - Održivost ciklusa dodatne vrijednosti (uključujući sprječavanje nastanka otpada i recikliranje)
 - Međusobne veze uključenih aktera

Zašto **urbana** poljoprivreda?

- Potrošnja resursa/iskorištavanje zemljišta od „tradicionalne“ poljoprivrede“ (socijalni i ekološki vanjski učinci)
 - Transportne rute/lanci opskrbe (globalno-urbano povezivanje zemljišta, regionalna, nacionalna & globalna tržišta, ranjivost u pogledu kriza kao npr. COVID-19)
 - Otpad/otpadne vode u gradu
 - Plus klimatske promjene, gubitak biodiverziteta itd.
- O**
d
s
v
o
r
i
- „Procvat“ urbane poljoprivrede tokom/nakon kriza : finansijska kriza 2008. godine, klimatska kriza (Langemeyer, 2021), pandemija.
 - Milanski Pakt o politici prehrane u urbanim sredinama (2015): potpisalo preko 130 gradova širom svijeta.
 - Rastuća izrada urbanih prehrambenih strategija i politika na globalnom sjeveru i jugu. (Poulsen et al. 2017)
 - Priznavanje **multifunkcionalnosti** gradske poljoprivrede kao **prirodnog rješenja**. (Artmann & Sartison, 2018; Langemeyer, 2021)

Primjeri urbane poljoprivrede

Urbano vrtlarstvo (ne djeluju sa ciljem ostvarivanja dobiti)
(„vrtlarstvo“, npr. „urbano vrtlarstvo“, „mikro-vrtlarstvo“)

- Usmjerenost na socijalne i idealističke aspekte
- Različito izražen stepen samoopskrbe
 - I mini-vrtovi/parcele (allotment gardens), povrtnjaci („porodični vrtovi“), zajednički vrtovi („community gardens“), itd.

Poljoprivredna gospodarstva (djeluju sa ciljem ostvarivanja dobiti)
(„poljoprivredna proizvodnja“, z. B. „urbana poljoprivredna proizvodnja“, „vertikalna poljoprivredna proizvodnja“)

- Novi oblici poljoprivrede komercijalnog karaktera

Preduzeća koja nude rekreativne aktivnosti/turistička preduzeća (djeluju sa ciljem ostvarivanja dobiti) („rekreativne farme“)

- širok spektar rekreativnih aktivnosti vezanih za poljoprivredne teme (ponuda aktivnosti po modelu „uberi sam“, obilasci i razgledanje farmi, jahanje ponija, kafići, gastronomija, trgovine na farmama)

Urbano („urbano“)

unutar političkih granica grada

Intraurbano („intraurbano“)

unutar izgrađenog dijela grada

Gradska regija

(„regionalno/metropolska regija“)

prigradski ruralni, periurbani i intraurbani prostoru (ekonomski odnosi s gradom)

2 primjera za multifunkcionalnost i usluge urbanog ekosistema

Urbano vrtlarstvo

- Mini-vrtovi, krovni vrtovi, zajednički vrtovi
- Prednosti: osiguravanje usluga urbanog ekosistema poput socijalne kohezije/obrazovanja, ublažavanje klimatskih promjena i prilagođavanje njima, biodiverzitet, upotreba kišnice, kompost
- Nedostaci: ograničenja zemljišta, evt. poticanje „zelene džentrifikacije“

Urbana poljoprivredna proizvodnja (Vertikalna poljoprivredna proizvodnja)

- U zatvorenim prostorima, hidro-, aero- & akvaponski sa LED diodama/umjetnom inteligencijom
- Prednosti: Do 98 % manja potrošnja vode, 100 puta veći prinos nego kod konvencionalnih farmi, mogućnosti zapošljavanja te istraživanja i razvoja, evt. korištenje površina/zgrada koji se ne koriste
- Nedostaci: visoka potrošnja energije i visoki početni troškovi

Abundo, 2008; Beilin, 2011; Grouchulska-Salac, 2021

→ Doprinos transformacijama urbane održivosti

Zaključci

- **Pitanja prehrane** su višedimenzionalna a ne samo „ruralni” aspekt
 - Iziskuju pristup višerazinskog upravljanja koji prepoznaje gradove i njihove podsisteme kao glavne aktere
 - **Gradska poljoprivreda** je multifunkcionalna
 - privredne strukture
 - cirkularna ekonomija
 - socijalna kohezija, mreže, povjerenje i osjećaj zajedništva
 - inkluzivnost i participativni karakter upravljanja
 - robusnost infrastrukture & integracija prirodnih rješenja
 - održavanje biodiverziteta i ublažavanje klimatskih promjena i prilagođavanje klimatskim promjenama
- ➔ **Korištenje urbanih prehrambenih sistema (urbana poljoprivreda) kao sredstva za jačanje urbane otpornosti**

Izgleidi

- Skraćenje lanca opskrbe hranom razvojem urbane poljoprivrede
 - Umrežavanje proizvođača i potrošača
 - Smanjenje količina u proizvodnji hrane
 - Smanjenje utjecaja na okoliš (uključujući potrošnju energije, vode i hranjivih tvari te emisija u zrak, tlo i vodu) i potražnje za zemljištem
- Uskladiti gradske ciljeve otpornosti sa globalnim ciljevima održivosti pomoću transformacija urbane održivosti.

<https://www.garteln-in-wien.at/>

Geschichten
Stadterne Wien
So nah, so gut.

<https://stadtlandwirtschaft.wien/>

Kerstin Krellenberg

kerstin.krellenberg@univie.ac.at

Radna grupa za urbanistiku <https://urbanstudies.univie.ac.at>

<https://urbanlab.univie.ac.at/>